

ANMELDELSE: BECAUSE DIGITAL WRITING MATTERS

LENE STORGAARD BROK, FAGLIG KONSULENT, NATIONALT VIDENCENTER FOR LÆSNING - PROFESSIONSHØJSKOLERNE

Because digital writing matters, Danielle Nicole Devoss, Elyse Eidman Aadahl and Troy Hicks, The National Writing Project, San Fransisco, 2010.

Jeg er involveret i to forskningsprojekter. Det ene handler om, hvordan teknologier er en kulturfor-
andrende kraft i skolen, både for lærere og elever (*technucation.dk*), og det andet handler om, hvordan skriftlighed kan være en støtte for elevernes læring i alle fag, når lærere arbejder bevidst med skrivedi-
daktik. (*Skrivedidaktik på mellemtrinet i alle fag, videnomlæsning.dk*).

De digitale teknologier gør en for-
skel for den måde, man kan udtrykke
sig på, da teknologier med strøm på
har skabt adgang til multimodale
tekstproduktioner. Elevernes skrive-
processer styres blandt andet af den
teknologi, de sidder med i hænderne

Nu er jeg så faldet over bogen "Because digital writing matters", som er udgivet af The National Writing Project, San Fransisco, 2010. En bog, som taler direkte ind i begge projekter og forener de to perspektiver "teknologi og skriftlighed". Derfor har jeg læst bogen med de to projekter i baghovedet, og lad mig komme med min vurdering med det samme: *Because digital writing matters* er værd at læse, fordi den bringer nutidige perspektiver på skrivning i digitale læringsmiljøer frem. Det at arbejde med skriftlighed i skolen isoleres ikke som fænomenen, men iagttages netop i de empiriske sammenhænge, hvor lærere gør sig erfa-

ringer med at undervise i skrivning og gør brug af de mange digitale værktøjer, der i dag er adgang til i skolen. Bogen bidrager med en praksisnær fremstilling af, hvordan nye digitale teknologier i skolen skubber tekstproduktion og skriveprocesser ad nye veje.

Digitale teknologiers betydning for skrivning

Det forholder sig nemlig sådan – også i de danske skoler – at mange af de nye digitale teknologier, som man i disse år indkøber til skolerne: Interaktive whiteboards, computere, iPads og andre tablets, alle er teknologier, man bruger til at skrive på. Skriftsprogsudvikling, tekstproduktion og teknologianvendelse er sammenkoblede processer. De digitale teknologier gør en forskel for den måde, man kan udtrykke sig på, da teknologier med strøm på har skabt adgang til multimodale tekstproduktioner. Elevernes skriveprocesser styres blandt andet af den teknologi, de sidder med i hænderne, og forfatterne er inde på, at der grundlæggende er forskel på at skrive med en blyant og at skrive på en computer med netadgang. Tastaturet kan selvfølgelig bruges som en blyant – til at fremstille bogstaver med, men eleverne går oftest andre veje: de går på nettet, de går på blogs, de går på Wikipedia, de går globalt, og de går nærmest derudad og amok i de tilbud af materialer, der findes uden for skolens klasserum.

Netop disse forhold tages op i "Because digital writing matters", hvor man i de indledende kapitler får en definition af, hvad man kan forstå ved "digital writing", og hvordan man som lærer må redidaktisere sin undervisning, når nye digitale teknologier flytter ind i skolen. En pointe er her, at det at lære at skrive er blevet en – endnu mere – kompleks proces for ele-

verne, fordi computer og internetadgang udvider mulighederne voldsomt. *"...computers also provide a more complex space for writing, offering writers a whole new set of options to consider. Computer composition allows for multimedia components such as voice recording, audio, image, video and more. Along with these media components, writers have access to an array of tools and spaces in which texts can be composed and shared. Writers can shift easily among several different programs including e-mail clients, RSS-feed readers, wikis, blogs, and a number of other increasingly customizable online tools"* (p. 21). De digitale teknologier ansporer eleverne til at arbejde med skrivning på anderledes måder end tidligere, og eleverne indgår i et arbejde, hvor de løbende skal foretage mange valg og forhandle med sig selv, med andre og med den informationsmængde, der er adgang til. De komponerer tekster ved at integrere, hvad de læser, hører, ser og skriver. Det gør skriveprocessen kompleks.

I "Because digital writing matters" fremskrives disse forandrede forhold, eksempelvis når eleverne retter deres tekstproduktioner mod specifikke modtagere og positionerer sig selv i tekster. Med en computer ved hånden når eleverne en bredere modtagergruppe, fordi de ikke blot skriver til deres lærer og andre elever i klassen, men nu fremviser deres produkter på nettet, til forældre, på blogs og på de sociale netværk. De skriver til en bred og flertydig modtagergruppe og erfarer derigennem, hvordan de kan præsentere og positionere sig selv i teksterne.

De digitale teknologier har også stor betydning for den måde, selve skriveprocesserne forløber på. Eleverne gennemgår mange cykliske processer, når de komponerer tekster. Man er vant til at tale om, at en skriver udvikler idéer, før-skriver, tænkeskriver, udarbejder udkast, reviderer tekst og udgiver sin tekst, men med de digitale teknologier i brug er det til diskussion, hvornår noget er tænkeskrivning, udkast, revision og et færdigt produkt. Teknologierne er allestedsnærværende og tilbyder løbende muligheder som stavekontrol, googlesøgninger, tekstudkast, revisioner osv. *"...writer's proces can move from idea to idea, machine to machine, space to space, and time to time in ways that allow writing to happen almost everywhere"* (p. 51). Det har betydning for skriveprocessen – og for skriftligheden – at man kan skrive på sin computer i skolen, gemme det man har skrevet på intra, tage det frem når man sidder på café med vennerne, tilføje et par ideer, læse korrektur på teksten og præsentere det næsten færdige produkt for kammeraterne, så man lige kan indføje et par nye idéer og dermed skærpe

pointen, inden man sender det færdige produkt til sin lærer – og lægger det på nettet.

Skrivning med digitale teknologier bliver en langt mere konvergerende proces, og her er det, at bogen tilbyder et interessant begreb: *digital fluency*, som er et perspektiv på, hvordan læreprocesser udvikler sig. Begrebet hentes fra Jason Ohlers teori om "Digital Citizenship": *"Teachers who are truly digitally fluent will blend creativity and innovation into lesson plans, assignments, and projects and understand the role the digital tools can play in creating academic expectations that are authentically connected both locally and globally to their students' lives"* (p. 58).

Idéen om at opbygge et moderne digitalt skrivemiljø i skolerne lader sig kun realisere, hvis man tager udgangspunkt i de praksisser, hvor elever skriver i skolen, og hvor lærerne arbejder med at understøtte faglig læring gennem skrivning

Hermed er der lagt op til at etablere et læringsrum, hvor elever kan afprøve, undersøge, udforske, opbygge, skabe og invitere perspektiver ind i deres tekstproduktioner, som hjælper dem med at skabe meningsfuld tekst. Skrivningen bevæger sig ad nye veje, da de digitale teknologier også bliver styrende for skriveprocessen, og det er disse integrerede processer, vi i dag er ved at få øje på og begynder at udvikle didaktik og sprog om.

Digital ecology

Inden for skriveforskningen har der længe været fokus på såvel kognitive, psykologiske som sociokulturelle processers betydning for skrivning. De mange erfaringer, man har gjort i undervisningen med procesorienteret skrivning, kreativ skrivning, skrivning i bestemte retoriske situationer, er et vægtigt grundlag at forstå det forandringspotentiale, som digitale teknologier tilføjer skrivningen, og forfatterne understreger da også, at vi skal bygge videre på den velerhvervede viden, vi har om skrivepraksisser og skriveprocesser. Vi kan udvide perspektivet ved at forstå, hvad de digitale teknologier bidrager til og forandrer.

I den sammenhæng bringer forfatterne endnu et begreb på banen: *digital ecology*, som refererer til det læringsmiljø, lærerne må etablere, for at eleverne i

undervisningen kan ansføres til, at de digitale teknologier og skriftlighed tilsammen understøtter den faglige læring. Her pointerer forfatterne, at de fysiske rum (rumindretning, bordopsætninger, teknologiske installationer) såvel som etiske og politiske aftaler på skolerne (regler for brug af sociale medier, regler for kommunikation på intra) og online-adgang er vigtige forudsætninger for digital skrivning, og for at man kan tale om digital økologi.

Lærerne lærer at udvikle "digital writing" ved selv at gøre sig erfaringer som skrivere og ved at tage de nye digitale teknologier i brug – også i undervisningen

Digital skrivning i fremtidens skole

Digital writing matters fordi eleverne får brug for at udvikle kompetencer til at begå sig i fremtidens samfund. Forfatterne oplister en række kompetencer og handlemuligheder (p. 100 ff.) herom. Listen starter med *Creativity and originality*, fortsætter med *collaboration, leadership, critical thinking*, og der er god inspiration at hente, hvis man gennem begreberne kan se et fremtidigt lærings- og undervisningsmiljø udfolde sig. Begreberne udgør tilsammen en fremtidsdiskurs, som politikerne selvfølgelig vil benytte sig af, når der skal udvikles politikker for en ny skole, men diskursen peger også ind i substantielle pædagogiske og didaktiske diskussioner om, hvad det er for en skole, vi værdsætter.

Idéen om at opbygge et moderne digitalt skrivemiljø i skolerne lader sig kun realisere, hvis man tager udgangspunkt i de praksisser, hvor elever skriver i skolen, og hvor lærerne arbejder med at understøtte faglig læring gennem skrivning. Det er lærerne selv, der må udvikle dette miljø. Forfatterne lægger stor vægt på, at hvis elever skal "lære at skrive" og skal "skrive for at lære", så skal denne proces udspringe af lærernes praksis. Derfor er bogens forfattere stærke fortalere for at udvikle "digital writing" gennem aktionsforskningsprojekter, hvor lærerne involverer sig. Lærerne må selv gøre sig erfaringer med, hvad de digitale teknologier tilfører skrivningen, og de må gøre sig disse erfaringer i fællesskab. Derfor bliver det skoleledelsens opgave at facilitere læringsrum, hvor lærerne får mulighed for i et samarbejde at udvikle didaktiske redskaber til deres egen undervisning.

"teachers are invited to extend their understanding of what it means to be a writer and teacher of writing given the digital tools they are afforded without losing sight of the core principles that guide their work: modeling good writing and responding to writers... They start to become digital citizens, in a sense. They are willing to play in this new space. They are willing to write and learn in this space. You can see that they are active as learners. That passion is going to carry over into their work, even if they have technical hurdles" (p. 126).

Lad mig slå den pointe fast her til slut: Lærerne lærer at udvikle "digital writing" ved selv at gøre sig erfaringer som skrivere og ved at tage de nye digitale teknologier i brug – også i undervisningen. At udvikle et læringsmiljø, der understøtter digital skrivning forudsætter ledelsesmæssig opbakning og en lærerkultur, hvor lærerne lærer af hinanden (teacher teaching teachers), og hvor eleverne har adgang til digitale ressourcer, tid til at udforske dem og skrive meningsgivende tekster. *"As students learn how to think and ask questions; how to read and think critically about information they encounter; and, most important, how to play active roles in our democratic society, we build more than our schools; we build our future"* (p. 150).

Disse betragtninger vil jeg bringe med til de to forskningsprojekter: "Technucation" og "Skrivedidaktik på mellemtrinnet". At arbejde med et digitalt skrivelæringsmiljø som et demokratiskabende rum er en god udfordring – også til de danske skoler.

